

Datu valsts inspekcijas darbības pārskata kopsavilkums (2014.gads)

Datu valsts inspekcija (DVI) veic personas datu aizsardzības uzraudzību saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumu, kā arī veic uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju un uzraudzību saskaņā ar Elektronisko dokumentu likumu, uzrauga datu aizsardzību elektronisko sakaru jomā saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu, kā arī uzrauga nevēlama komerciāla paziņojuma sūtīšanas aizlieguma ievērošanu saskaņā ar Informācijas sabiedrības pakalpojumu likumu.

2014.gadā veiktas 907 pirmsreģistrācijas pārbaudes un 430 pārbaudes par personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam – kopā 1337 pārbaudes (salīdzinājumam, 2013.gadā tika veiktas kopumā 677 pārbaudes). 2014.gadā tika saņemtas 523 iedzīvotāju sūdzības par iespējamajiem personas datu aizsardzības pārkāpumiem (2013.gadā –362).

2014.gadā tika izskatītas 60 administratīvo pārkāpumu lietas, administratīvie sodi tika piemēroti 40 gadījumos – 24 naudas sodi (kopumā par 30 350 eiro) un 16 brīdinājumi. Lielākais piemērotais naudas sods – 2845 eiro, kas tika piemērots uzņēmumam par vairākiem pārkāpumiem, tai skaitā par informācijas nesniegšanu datu subjektiem un personas datu apstrādi bez tiesiska pamata un mērķa.

Salīdzinot ar 2014.gadu ir palielinājies sūdzību skaits par šādiem jautājumiem:

- Personas datu apstrāde bez tiesiska pamata (t.sk. lietas, kur bez tiesiskā pamata darba devējs iesniedz VID informāciju par it kā pie sevis strādājošu darbinieku vai arī laicīgi neiesniedz VID izmaiņas darbinieka statusā, videonovērošanas veikšana);

- Nesamērīgs personas datu apstrādes apjoms;
- Informācijas nesniegšana datu subjektam par veikto/plānoto personas datu apstrādi.

Viens no jautājumiem, kura konceptuālu jeb sistēmisku risināšanu 2014.gadā iniciēja Datu valsts inspekcija, un kura kontekstā ir saņemts salīdzinoši liels iedzīvotāju sūdzību skaits ir saistīts ar to, ka darba devēji ir nodevuši informāciju Valsts ieņēmumu dienestam par nodarbinātām fiziskām personām, kuras nekad nav bijušas nodarbinātas pie konkrētā darba devēja. Visbiežāk šādu pārkāpumu personas konstatē tajā brīdī, kad konkrētai personai ir nepieciešams iegūt bezdarbnieka statusu vai saņemt citu sociālo pabalstu, un tas tiek atteikts, jo konkrētajai fiziskajai personai pastāv darba tiesiskās attiecības ar darba devēju, par kuru nereti fiziskajai personai nav nekādas informācijas. Veicot pārbaudes pārsvarā gadījumu Datu valsts inspekcija konstatē, ka juridiskās personas (uzņēmumi) neatrodas savās juridiskajās adresēs un nav iespējams saņemt informāciju, konkrētu lietu izskatīšanai.

Salīdzinot ar 2013.gadu, ir palielinājies iedzīvotāju iesniegumu skaits par iespējamu nelikumīgu personas datu apstrādi un aizsardzību, veicot

videonovērošanu, jo būtiski palielinās videonovērošanas izmantošana ikdienā, tai skaitā sava īpašuma aizsardzībai.

Veicot Informācijas sabiedrības pakalpojumu likuma uzraudzību (nevēlamu komerciālu paziņojumu sūtīšanas kontekstā), DVI 2014.gadā saņēma 293 iesniegumus ar iedzīvotāju jautājumiem un sūdzībām par saņemtajiem nevēlamajiem komerciālajiem paziņojumiem. DVI ir pienākums veikt pārbaudi, ja viena gada laikā viens pakalpojuma saņēmējs ir saņēmis vismaz 10 komerciālus paziņojumus no viena pakalpojuma sniedzēja un ja pakalpojuma saņēmējs ir iesniedzis uzraudzības iestādei par to sūdzību. DVI veica 5 šādas pārbaudes. Salīdzinot ar 2014.gadu, iesniegums skaits nav mainījies. Iesniedzēji galvenokārt norādīja, ka nav iespējams atteikties no turpmākas nevēlamu komerciālu paziņojumu saņemšanas.

2014.gadā DVI tika reģistrētas 802 personas datu apstrādes un 218 izmaiņas personas datu apstrādē. Lielākais reģistrēto personas datu apstrāžu skaits attiecas uz pārziņu veikto videonovērošanu. Reģistrēto personas datu apstrāžu skaits 2014.gadā pārsniedza plānoto par 60% (bija plānots reģistrēt - 350 apstrādes), jo 2014.gada 1.janvārī stājās spēkā Alkoholisko dzērienu aprites likuma norma, kas noteica, ka alkoholisko dzērienu tirdzniecības zāles pašapkalpošanās zonā un pircēju individuālās apkalpošanas vietā nodrošināma nepārtraukta videonovērošana, videoieraksta veikšana reālā laika režīmā un tā saglabāšana vismaz septiņas dienas pēc ierakstīšanas. Lai sekmētu pārziņa izpratni par personas datu aizsardzības jautājumiem, DVI nodrošināja regulāras konsultācijas par personas datu apstrādi, kā arī par datu subjektu informēšanu pirms personas datu apstrādes veikšanas.

Salīdzinot ar 2013.gadu, nav samazinājies sūdzību skaits par personas datu apstrādi interneta vidē. DVI 2014.gadā ir konstatējusi pārkāpumus saistībā ar personas datu publicēšanu internetā, nelikumīgu personas datu nodošanu trešajām personām, izmantojot elektronisko pastu.

2014.gadā tika turpināta sadarbība ar Baltijas valstu datu aizsardzības institūcijām. Ņemot vērā Baltijas valstu kopīgo vēsturisko mantojumu un sadarbību šī reģiona ekonomiskās attīstības veicināšanā, jau 2012.gadā tika panākta vienošanās īstenot ciešāku Baltijas valstu sadarbību arī personas datu aizsardzības uzraudzības jomā, tai skaitā īstenojot katru gadu vienotu pārbaudi. Šādu sadarbību augsti novērtējušas arī Eiropas Savienības institūcijas, minot to kā veiksmīgu sadarbības piemēru personas datu aizsardzības jomā. DVI pārstāvji 2014.gadā no 13.-14.martā piedalījās trešajā Baltijas valstu datu aizsardzības uzraudzības institūciju sanāksmē, kas notika Viļņā, lai diskutētu par aktualitātēm personas datu aizsardzības jomā. 2015.gadā ikgadējā Baltijas valstu datu aizsardzības uzraudzības institūciju sanāksme norisināsies Igaunijā, Pērnavā no 25.-26.februārim. Sanāksmes ietvaros tiks diskutēts par aktuālajiem personas datu aizsardzības uzraudzības jautājumiem, par 2014.gadā veikto vienoto pārbaudi, kā arī tiks lemts par vienoto pārbaudi Baltijas valstīs, kas tiks veikta 2015.gadā.

DVI prioritātes 2015.gadā:

- 1) Veikt pirmsreģistrācijas pārbaudes noteiktajās riska jomās;
- 2) Izstrādāt rekomendāciju par personas datu apstrādi kredītinformācijas jomā;
- 3) Sekmēt sadarbību ar citām ES personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijām, lai sekmētu efektīvāku personas datu aizsardzību Latvijā (īpaši attiecībā uz vienoto digitālo tirgu un viedo informācijas tehnoloģiju izmantošanu personas datu apstrādē), kā arī lai gatavotos savstarpējai sadarbībai, kas plānota jaunajā Personas datu aizsardzības regulā;
- 4) Nodrošināt Kredītinformācijas biroju licencēšanu un uzraudzību.